

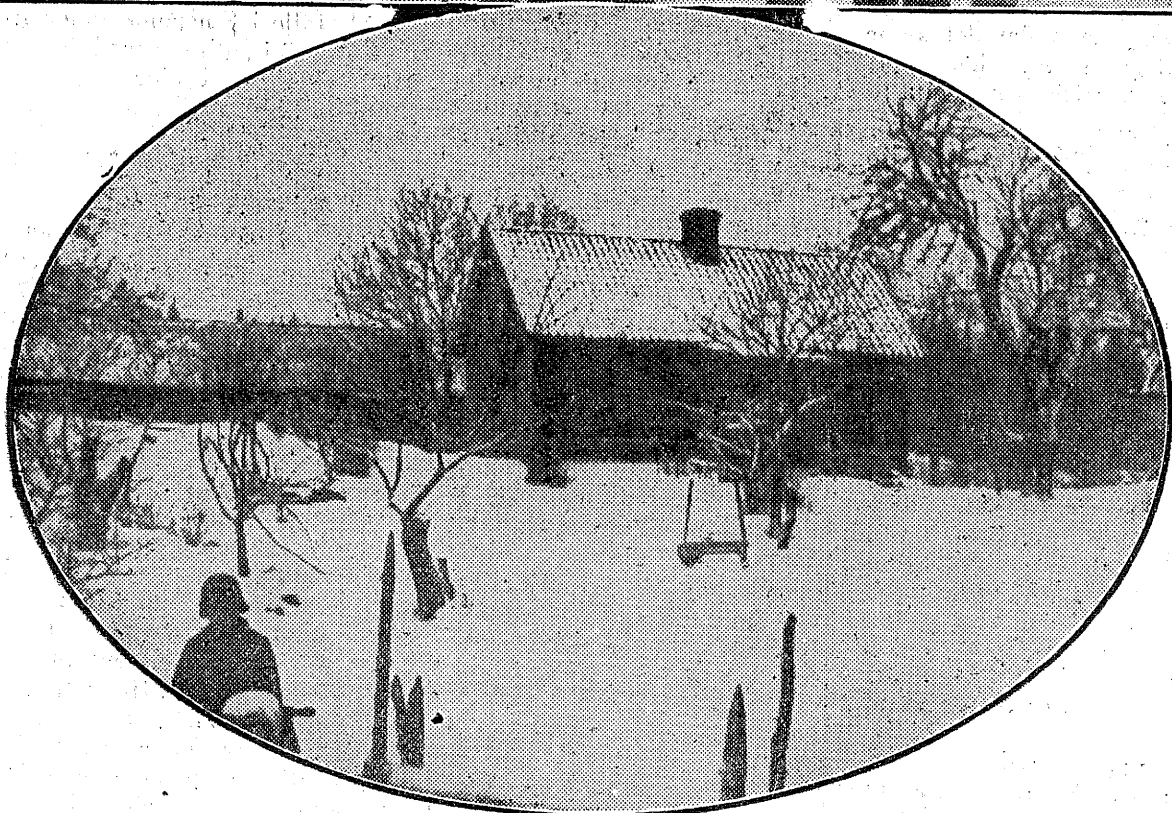
Fattigdom, men ett gott humör i torparstugan.

datum saknas

20 jan. 1931

Ett besök i det mångomtalande
torpet i Hällemon i Stora Åby.

Livsglad syn på tillvaron hos husmodern — friska, rödkindade sju telningar,
sina föräldrars glädje — bevis på flit och trevnad.

Torparhustrun Olga Karlsson i Hällemon, med sina sex söner (den yngsta på 1/2 år är just här ej med).
Under: Torpet, inbäddat i snö.

Långt ute i djupaste skogen, på Lysings härads allmänning — 'härsmarka' kallar befolkningen den på sitt speciella småländskt-östgötska idiom — ligger ett litet torp, långt borta från järnvägen och staden.

säga: det är storartat. Det är en levande protest mot nativitetens minskningen, farlig för nationen som sådan, det är en familjs ärliga strävan att med de Guds gåvor, som

Och så får kungliga majestät överväga...

Låt oss se hur de ha det, denna torparfamilj, som vågat av eget ini-

sade, att det såg eländigt ut. Nej, vars. Gammeldags grått, men rätt så bibehållet.

Två pojkar i 8—9-årsåldern åka kälke i backen upp till stugan. Snön yr och det biter i näsan. Tänk om de skulle bli insnöade här! Så långt bort från 'ära och redlighet'...

— Är far hemma?

— Nej, han är på skogshygge, långt borta. Kommer hem, när det blir kväll.

— Mamma hemma?

— Ja, med dom andra ungarna.

Svaret är rapt. Inte ett ens av den 'bondiga' blivhet, som annars så gärna vidläder landsbygdens barnungar. Rent besked.

— Säg mamma, att pastorn och en tidningsskrivare är här. — Ungarnas ben löna som lärkvingar uppför backen och in i stugan.

Det är torftigt, ytterst torftigt, inne i stugan. Men fru Karlsson tar emot med glatt humör. Pastorn är ju med, och hon förstår ju snart, vad saken gäller, när tidningsskrivaren vill fotografera hela familjen. Svud bara, att pappa inte är hemma.

Och så ut med ungarna, hela långa raden av sju pojkar. Den allra minsta är bara ett halvt år, men naturligtvis måste han också med och upp ur sängen, fastän snön yr och nordan blåser om knutarna.

(Han kom dock icke med på ovanstående bild av vissa anledningar.)

Så en pratstund med mor, medan ungarna mumsa på farbrors medhävda gottor.

— Det är inte något märkvärdigt, att vi leva här och försöker dra oss fram, säger torparhustrun efter fotograferingsproceduren. Vi kom hit för tre år sedan från Småland och vi trivs gott, fastän det är magert. Min man Oskar söker arbete överallt, för jordbiten räcker inte till att föda oss. Hur han kom att söka bidrag ur arvsfonden? Ja, se, han läser tidningen, och då fick han idén, och så hjälpte pastor Eckerberg och kommunalordföranden, kantor Johansson, honom. Och nu ha vi sett, att det gått om oss i all-

Lysings härads allmänning — 'härs-
marka' kallar befolkningen den på
sitt speciella småländskt-östgötska
idiom — ligger ett litet torp, långt
borta från 'ära och redlighet', som
det heter. Och just i dessa dagar
är detta torp föremål för, man kan
säga hela Sveriges uppmärksamhet.
Ty där bor en man, som utan någon
som helst påverkan, endast driven
av sina egna impulser, velat fästa
statsmakternas uppmärksamhet på
sin tillvaro — skriver signaturen
Flaj i 'Östgöten', som avlagt ett
besök på det lilla torpet. Det är in-
te alls märkvärdigt med denna hans
existens — det är bara att han vill
söka reda sig själv, klara sitt liv —
men det går inte. Ty Gud Fader
— vi få säga så, eftersom det heter,
att barn äro en gåva av Vår Herre,
har begåvat honom med sju präkti-
ga gossebarn under tio års äkten-
skap.

— Men detta är ju ansvarslöst,
säga somliga. På ett litet torp, som
på sin höjd kan föda tre kor. Andra

levande protest mot nativitets-
minskningen, farlig för nationen
som sådan, det är en familjs ärliga
strävan att med de Guds gåvor, som
givits, söka dra sig fram här i livet,
så gott de kunna.

Han vågade blott, den ensamme
torparen, söka hjälp av staten, ty
fattigvården var han för stolt och
för rakryggad att anlita. Sju barn
har han, han o. hans hustru släpa o.
slita, knalt är det, men 'inte gå vi
till fattigvården, inte'. Och då fick
han genom en tidningsartikel i Öst-
göten idén att vända sig till All-
männa arvsfonden. Den är ju till
för att hjälpa. Är inte mitt hem ett
barnhem, som det står i statuterna,
menade han, kanske. Och så gick
han till prästen, till kommunalord-
föranden, så som man skulle göra,
och de skrevo och gävo goda betyg,
och så gick skrivelsen till kungl.
majestät och kom på remiss, och alla
lade, att finns det någon möjlig-
het att hjälpa i betryckt fall, så är
det väl här.

Och så lär kungliga majestät över-
väga...

— — —
Låt oss se hur de ha det, denna
torparfamilj, som vågat av eget ini-
tiativ vädja till kungen själv.

Det är ett helt litet äventyr att
komma dit från Ödeshög med bil; 11
km. är det, och från stora landsvä-
gen letar sig bilen på en smal skogs-
stig i yrande snöstorm fram till ett
mål, som de vägfärande intet veta av.
Men prästen i Stora Åby, tillförord-
nade kyrkoherden i församlingen,
komminister G. Eckerberg, ger sig
inte. Han är sportklädd i knäbyx-
or, han kör bil som en sportsman,
han är demokratisk och 'tjänis' med
varenda församlingsbo i den stora
socknen — och vi ska hitta till Häl-
lemon. Det blev ett helt litet även-
tyr som sagt, att finna vägen — vil-
ket egentligen inte hör till den här
historien — men fram kommo vi
över myrmarker och gångstigar, som
varken buro eller brusto, till en
glänta i skogen, där torpet låg. Jag
skulle ljuga och överdriva, om jag

se, han läser tidningen, och då fick
han idén, och så hjälpte pastor Ec-
kerberg och kommunalordföranden,
kantor Johansson, honom. Och nu
ha vi sett, att det stått om oss i alla
Sveriges tidningar. Vi vill inte
ha nå'n fattighjälp, men vi tänkte,
att finns det möjlighet att få behäl-
la barnen hemma genom ett under-
stöd från arvsfonden, så vore väl en
lycka skedd för oss.

Och så smygta ett par tre parvlar
sig in till mor, deras ögon lysa klar-
blått, precis som det skall vara med
småländskt-östgötska ungar, och de
se upp till mor, som smeker deras
kalufser.

De äro så duktiga, betygat mor.
De båda äldsta hjälpa redan far om
somrarna, när han går på dagsver-
ke: de få plocka sten på åkrarna och
de lära sig arbeta, fastän de äro bara
barn.

Och så ha de hälsan.

Ja, de stråla av hälsa, dessa alla
pojkar. Aldrig ha de varit sjuka,
säger modern med berättigad och

Forts. på sid. 6.

Vänd!

HÖGSÖRTEN

Fattigdom, men ett gott...

HÄR ÄR HELA FAMILJEN UTOM FAR SAMLAD, DEN ALLRA MINSTE PÅ MORS ARM. (Bilderna på förra sidan ur "Östgöten".)

(Forts. från sid 5.)

ödmjuk stolthet, inte så mycket som kikhosta eller mässlingen, ha de haft.

Undra på det! Visst är det trångt om sängutrymmet därinne i de båda kyffena till kök och kammare, men tänk vilken fond av hälsa, som de små liven samla i urskogen, i hagarna och myrmarkerna, när de om sommaren stulta omkring eller löpa vilt kring torpet. Det blir inte engelska sjukan — det syns både på moder och yngsta barnet, som har en glupande aptit.

Nu är gamla farmor — en frytlig och pratsam smålandsumma — på tillfälligt besök. Hon bakar långa 'levar' av vete- o. rågmjöl till skorpor, och pastorn prisar högt skorpornas näringsbetydelse. Äldstsonen har näst yngste brodern i famnen, han är som en annan mamma, ty den lille är litet 'tyig' av sig. — Helleduden, så rart det ser ut. Men farmor har minsten i knät och skär skonpör ur levarna; snart kommer far hem, och under det skymningen sänker sig över denna koja i ödemarken berättar torparhustrun hur de ha det.

Torpet ligger mitt i storskogen. Det tillhör Vallby byalag, och de ge 100 kr. i arrende för torpet. Långa vägar är till närmaste grannar o. till handelsboden. Ty kaffe och socker och andra specerier måste de ju ha, fastän i regeln betalas allt genom mannens dagsverke. Tio säckar säd fingo de på de magra tegarna i höstas, men dem gömde de till kreaturen, tre kor och ett par grisar och några höns, medan husbehovssåden får tas ut i dagsverken.

Och så får moran redogöra för stugan full av ungar. Så här ser litan ut: Elof 10 år, Åke 9 år, Sven 8 år, Gustaf 6 år, Gösta 4 år, Lenart 2 år, Lars 1/2 år.

Är och barn nästan!

Och fru Olga är lika glad åt dem alla.

— Symaskin, ser jag.

— Ja visst måste jag sy alla kläder åt dem alla. Hur skulle det annars gå ihop?

Och de äro snygga, rena och hela, alla barnen. Vi kommo och över-

raskade dem, de äro icke uppstylda. Och de äro artiga och välupfostrade, det kunna vi snart betyga. Vål hållna, goda frön till en kärntsam av svenskt folk. De äldsta ha en timmes väg till skolan varannan dag med matsäck, men de sky det inte.

— Vad säger du Elof om det?

— Då' ä' välan ingenting!

Så sitta vi efter en rätt modosam färd — men vad är det, om vi tänka på vad de därborra i torpet få utvärda — i det trevna, 350-åriga komministerbostället hos pastor Eckerberg i Stora Åby vid nybakat hålkaks-bröd, nytjärnat smör och kaffe och resonnera om 'fallet Hällemön'.

— Det finnes ju tuse, tyrika fall i vårt s. k. fattiga land, som äro lika behjärtansvärda, säger den ene.

— Jabevars, säger den andre, men det är just därför som vi svenskar bestå. Och märk väl att de klaga icke. Lade ni märke till, säger pastorn att torparhustrun under vårt samtal därinne i stugan aldrig var en 'klankemaja', som beskärmdade sig. Ånej, hon sa 'en får väl tjeta, å dra' — och det betyder från hennes synpunkt, att har man en unge under hjärtat, en vid bröstet och en hängande i kjolen, medan de andra kråla i stugan, så får man tacka Gud ändå.

Detta är inte alls 'modernt'. Men det ligger något modigt i det, livsbejakande — något som kanske inte torparfamiljen där ute i storskogen begriper, men som svenska statens myndigheter borde förstå.

Så talade prästen, och hans fru berättade — eftersom jag inte haft tillfälle att syssla med mannen i denna verklighetsskildring, så god som någon, till mångas eftertanke — att hon sett Oskar Karlsson svedja vidjor i prästgårdens närhet. Och det var en fröjd att se därpå. Kraft och rapphet.

Så till slut också ett omdöme, som jag vid personligt besök hos St. Åby församlings kommunala allt i allo, ordföranden i fullmäktige, kantor M. Johansson, inhämtat. Han sade: — Den mannen därborta i djupskogen, han är urtypen för en svensk.

för idrottsmärket blevo F. Löf, L. Eliasson, A. Söderberg och Gust.

samt utbringade ett leve för densamma, avslutades mötet.

Stationskarl med benbrott klarar växel

Avvärdade i sista stund tågurspårning.

Ett hjältedåd i det tysta utspelas trettondagens morgon på Palsboda järnvagssstation i Närke. Här har — betecknande nog — först n kommit till offentligheten. På stationen tjänstgjorde den 56-årig stationskarlen Pettersson, som vid 7-tiden på morgonen bland anna hade att svara för att en viss växel på bangården lades om i tid för ett väntat tåg. När Pettersson emellertid kom i närheten av växeln, rå kade han halka på den snöbetäckta marken och bröt ena benet på tvärställen. Här låg han nu ensam på den vid denna tid mörka och ödemarken och hade intet hopp om att någon annan skulle tanka på växeln; det ingick ju i hans tjänst att passa den. Och tiden för tågets ankomst nalkades.

Med uppbyggande av sina yttersta krafter och under de svåraste smärtor släpade sig Pettersson fram till växeln och lyckades strax innan tåget ångade in på bangården lägga om växeln, varigenom en till sitt omfång oberäknelig olycka avvärdades. Men därmed voro också hans krafter uttömda och han sjönk av svimmad ihop på en snödriva i närheten av växeln, där han senare påträffades och fördes till läkare.

Stationskarl Pettersson har genom sinutomordentliga liktrotighet gjort sig förtjänt av en belöning.

Spritutminuterung i Finspång efter Tidholmssystem.

Den av Risinge kommunalfullmäktige i augusti månad förra året tillsatta kommittén för utredning angående det inom fullmäktige väckta förslaget om inrättande av ett utminuteringsställe för spritdrycker i Finspång har nu avslutat sitt uppdrag och beslutat att de fullmäktige föreslå hemställan, om inrättande av ett s. k. utlämningsställe i Finspång under åren 1932-1933 i enlighet med det system, som tillämpas i Tidholm.

H O G S T A D.

Dödsfall.

Lantbrukaren Johan Wilhelm Setterberg, Hogstad, har den 15 d. avlidit i en ålder av 73 år. De bortgångne sörjes närmast av mak, barn och barnbarn.

Utvidningen av Stora Åby kyrkogård.

Domkapitlet har förklarat sig icke ha något att erinra mot kyrkostämmans i Stora Åby församlingens ansökning om tillstånd till utvidning av nuvarande kyrkogården. Församlingen i enlighet med ett arkitekten E. Hahr i Stockholm uppgjort förslag. Det för utvidning av kyrkogården avsedda jordområde vilket är beläget invid södra kyrkogårdsmuren och vid stora landsvägen till Adelöv, har som bekant församlingen inköpts av hemmansägaren Carl Svensson i Åby Stora gård.

Enligt det uppgjorda förslaget skall muren mot gamla kyrkogården lämnas orörd utom en genombrut